

Livshunger og lidenskab

Lone Backe

Her er vinderbesvarelse nr. 6 i Samvirkes priskonkurrence: ”Mangler vi nogen at se op til - og hvem?” I portrætserien, som kom ud af konkurrencen, skriver udvalgte Samvirke-læsere om deres personlige helt eller heltinde: Ikke nulevende og enten kendt eller ukendt i den store offentlighed.

Collage med omslag fra en 45-øres populæruddgave af J.P. Jacobsens roman om Marie Grubbe (Arks forlag, 1950, hefte i serien ”Verdensromanen”).

Marie Grubbe var en kvinde, som mange kunne lære meget af i dag.

Hun var fuldstændig ligeglad med, hvad „man” gjorde, og hvad folk tænkte. Hun prioriterede kærlighed og erotik højere end rigdom og social status. Hun stod ved sine lyster og levede sit liv - sanselig og selvstændig, stolt og stædig.

Og dét var ikke mindre flot og stærkt i 1600-tallet.

Til gengæld var det ikke særlig kvindeligt, i traditionel forstand. I ”Dansk litteraturhistorie” står der fx kort og klart:

Den historiske Marie Grubbe (død 1718) var et groft kvindfolk med en overudviklet seksuel appetit, som førte hende socialt nedad: en kongesøns gemalinde - en herremands hustru - en staldkarls samleverske og kone.

Men historien er nu mere nuanceret end som så, selv om én ting er sikker: Marie Grubbe var kompromisløs. Og sådan har de

fleste opfattelser af hende også været. Enten eller. Gennem tiderne har hun enten frastødt eller fascineret. Været foragtet eller forherliget. Hun går igen i litteraturen og er blevet brugt som model af både *Holberg*, *Blicher* og *H. C. Andersen*. Men det er nok især *J. P. Jacobsens* roman ”Fru Marie Grubbe” fra 1876, der har gjort hende rigtig kendt. Og for nogle år siden blev billedet af hende yderligere modificeret af *Ulla Ryum*.

Hvem var hun da, dette ”grove kvindfolk med den overudviklede seksuelle appetit”?

Mændene

Marie Grubbe var født i 1643 som datter af den rige adelsmand *Erik Grubbe* på godset *Tjele*. I *J. P. Jacobsens* roman møder man hende som 14-årig, hvor hun blev lidenskabeligt forelsket i *Christian IV*’s søn, *Ulrik Christian Gyldenløve*, en folkeforfører og kvindebedårer, der personificerede den unge piges diffuse kærlighedsdrømme og erotiske længsler. Men han døde ganske ung.

Efter den ene gyldne løve fulgte den anden.

Marie blev gift med *Frederik III*’s uægte søn, *Ulrik Frederik Gyldenløve*. Men ægteskabet blev ikke lykkeligt. Han rejste til Spanien. Hun ventede ham med ømhed og længsel. Men da han ved hjemkomsten voldtog hende, beruset og brovtende, vidste Marie, hvad hun ville - og især ikke ville. Han blev statholder i Norge. De var hinanden utro. Hun ville skilles. Hendes far truede med at gøre hende arveløs, men hun holdt på sit - trods den usikre fremtid.

De blev skilt. Marie rejste til Frankrig i et halvt år, men da hun kom tilbage til Danmark, tvang hendes far hende til at gifte sig med justitsråd *Palle Dyre*. Ham levede hun med i 16 år.

En sen aften brændte godsets lade. Marie havde kun øje for kusken, den 22-årige *Søren Ladefoged*, og hans stærke skikkelse og smidige bevægelser. Marie og *Søren* blev

kærester. Palle Dyre opnåede skilsmisse fra sin utro hustru, som blev jaget fra hus og hjem sammen med elskereren. Marie giftede sig for tredje gang. De drog sydpå, levede af at optræde i cirkus og endte som færgfolk på Falster.

Marie Grubbe døde i 1718 som fattig færgkone, lykkelig og tilfreds - med sig selv, sit liv og sin Søren, som var den lidenskabelige og ligeværdige med- og modspiller, hun havde søgt.

Selv om den unge adelsfrøken Marie Grubbes liv set udefra var en social og moralsk nedtur, var Marie lykkelig indeni. Hun blev sig selv mere og mere bevidst, havde ingen sociale eller materielle ambitioner, men fulgte sin natur og sit væsen og brød med tidens moralske, sociale og økonomiske værdier. Hun stolede på sig selv, sine drømme og længsler, og hun lyttede til sin krop og sine følelser - på trods af tidens undertrykkende normer og strenge krav til kvinder.

Marie Grubbe resignerede ikke, men bevarede sin kraft, drift og energi, sin livslyst, livshunger og lidenskab. Hun ville det totale og uforbeholdne og gik ikke på kompromis med sig selv eller sin krop, selv om hendes liv stred mod god tone, skik og brug ud fra samfundets normer og værdier. Hun ville bruge livet og føle livet, ét hundrede procent, på godt og ondt:

Jeg vilde, at Livet skulde tage mig saa stærkt, at jeg nedbøjedes eller opløftedes, saa der intet var Tankerum i mit Sind for andet end som det, der løftede mig op, eller det, som der bøjede' mig ned; jeg vilde smelte ud i min Kummer eller brænde sammen med min Glæde.

Det dybe vand

Hvad kan vi bruge Marie Grubbe til i dag?

Er kravet om at realisere sig selv, være uafhængig og selvstændig ikke for længst trængt igennem, tyve år efter kvindebevægelse og voksende kønsbevidsthed?

Der er lang vej igen! Men Marie Grubbe turde. Og det kunne mange kvinder og mænd lære meget af i dag.

I dag lever mange kvinder deres liv ud fra pragmatiske, økonomiske, sociale og materielle hensyn. Der findes fx kvinder, som - principielt - aldrig har set skyggen af en mand

med studiegæld, men som - tilfældigvis - altid kun finder mænd med magt, penge og position!

Mange kvinder lever i et lunkent parforhold eller ægteskab, og dér bliver de - af angst for at miste det ydre: social status, ægtemand, bil, bolig, materielle fordele, økonomiske rammer,

Marie Grubbe. Sortkridttegning af Kristian Zahrtmann.

venner, omgangskreds, dvs. deres sociale identitet. Og selv om forholdet måske nærmest er blottet for ømhed, erotik, kærlighed og intensitet, bliver de hængende, af sociale og økonomiske grunde, dvs. en slags "ægteskabelig prostitution".

På samme måde vælger mange mænd i dag deres ægtefælle ud fra sociale hensyn, dvs. en slags "ægteskabeligt alfonseri". De gifter sig kun med kvinder, der ser godt ud, er præsentable og repræsentative for dét, mændene gerne vil skilte med udadtil, socialt og økonomisk, over for omgivelserne, firmaet, forretningsforbindelserne, vennerne osv.

Det ville Marie Grubbe aldrig have gjort! Hun sprang ud på det dybe vand, igen og igen, uden socialt redningsbælte. Hun søgte det hele, menneske og det hele parforhold.

Følelsernes heltinde

Dét, vi bl.a. kan lære af Marie Grubbe, er at "leve efter vort Hjertes Lyster" og ikke ud fra beregning - rationelt, socialt, pragmatisk, økonomisk.

Der var engang, helte var rigtige mænd, der kæmpede mod ydre fjender, forsvarede kongen og døde for fædrelandet.

I dag handler det nok mere om indre fjender - moralsk, etisk, eksistentielt. Det handler om at være stærk på det individuelle plan, gå imod strømmen og turde være sig selv, midt i et ensrettende og nivellerende samfund.

Marie Grubbe var sådan en eksistentiel heltinde, på følelsernes hverdagsplan.

Kilde: Samvirke, juni/juli, 1989, side 26-27.